

v registre; pa tudi red kazenske pravde dopušča iz istih razlogov izjemo od načela §-a 56, da se mora kazensko postopanje zoper vse sočasno okrivljene osebe in za vsa kaznjiva dejanja vršiti pri istem sodišču obenem, ker v §-u 57 določa, »da se zastran posameznih kaznivih dejanj ali za posamezne obdolžence kazensko postopanje posebej vrši in dožene, ako kaže, da bi se s tem ubranile zakasnitve ali ovire postopka ali skrajšal obdolženčev zapor.« Ni li to izvedeno vodilo pravi zasmeh zgoraj očitanege, nepotrebnege in nagajivega zavlačevanja v postopku, — res pravo postopanje, — da, zasmeh očitne časne kraje? Komu v korist pa se godi tako nemško uradovanje? Samo, da more centralizujoča in nemškujoča visoka birokracija uveljavljati dvomljivo zaslugo, da je nemški jezik v vseh slovanskih pokrajinah ne samo uradni, nego tudi državni jezik, dasi se to godi na škodo pravosodju ter premišljenemu uradovanju!

Kakor rečeno pa se tako postopanje ne uriva samo v uradovanje kazenskih, temuč vseh sodišč, še bolj pa v uradovanje drugih državnih oblastev naše domovine. Nikjer ni zakonito, povsod je le »via facti, contra legem et rationem«. Skrajni čas je, da se te našemu rodu storjene krivice posamič odkrijejo druga za drugo, kakor smo tu storili le v nekem oziru glede sodišč, da tudi odločno zahtevamo njih odpravo in da se ne damo presenetiti po jezikovnem zakonu — kakršnemkoli! S.

O pravočasnosti predloga za izjavo izvršenčevega dolžnika po zmislu §-a 103 izvrš. reda.

Novi izvršilni red je ustanovil dolžnost izvršenčevega (zavezančevega) dolžnika, da mora podati izjavo, ali obstoja izvršenčeva terjatev, in koliko. Po starem občnem sodnem redu se je izvršenčevo terjatev lahko zarubilo in prodalo, in mnogokrat se je dogodilo, da je kdo kako terjatev dobil prisojeno za 1 gl., ali pa si je izvršitelj (zahtevajoči upnik) moral dati terjatev prisoditi. Odločitev za prodajo ali prisoditev je bila težka, ker ni bilo

sredstva, s katerim bi se izvršitelj poučil, ali terjatev sploh obstoja, ali se izplača gnati jo na dražbo, ali pa naj si jo dá prisoditi. Da se torej dá izvršitelju zadostna informacija glede izvršenčeve terjatve, katera naj mu pokaže, ali še terjatev obstoja, ali je sploh umestno pri tej izvršbi še tvegati stroške, in na kak način se dá terjatev najlažje izterjati — je novi izvršilni zakon ustanovil dolžnost, da se mora izvršenčev dolžnik izjaviti o obstoju terjatve, o protiterjativah, o pravicah strancev do terjatve, o iztožnosti ali zarubnosti terjatve.

Vprašanje je, do kdaj more izvršitelj predlagati izjavo po §-u 301 izvrš. r.? Izvršilni red določa, da se taka izjava naloži izvršenčevemu dolžniku samo na posebni izvršiteljev predlog. In dalje določa v §-u 303: Kadar se je dal dolžnikovemu dolžniku nalog po zmislu §-a 301, je čakati z odločbo o preodkaznem predlogu, dokler ne izteče rok za izjavo.

Če ima torej izjava po §-u 301 izvrš. r. ta pomen, da dá zahtevajočemu upniku informacijo, ali naj se odloči za preodkaz v poteg (namesto stare prodaje, ki je še sicer tudi sedaj po preodkazu v poteg z gotovimi omejitvami možna, §§ 317 do 319 izvrš. r.), tedaj je pač jasno, da se preodkaznega sklepa ne more prej izdati, dokler naložena izjava ni imela *a)* pozitivnega vspeha, ko se izvršenčev dolžnik zares izjavi, *b)* ali pa negativnega vspeha, ko se dolžnik v naloženem roku na svojo odgovornost ni izjavil. Izvršenčev dolžnik jamči za vsako vsled opuščene izjave nastalo škodo (§ 301), sicer ga pa k izjavi ni mogoče prisiliti.

Na drugi strani pa sme izvršitelj po §-u 303, odst. 2, že v prvem zaprosilu predlagati ob enem z rubežem tudi preodkaz v poteg ali namesto plačila, ali pa mu je prosto le-ta predlog staviti posebej in sicer samo pri izvršilnem sodišču.

Po §-u 303, odst. 3, je možno že obenem z rubežem izdati tudi preodkazni sklep, če je dovolilno sodišče tudi obenem izvršilno sodišče (sicer je preodkazni sklep pridržan samo izvršilnemu sodišču), — ker je ravno s preodkazom počakati samo tedaj, kadar se je izdal izvršenčevemu dolžniku nalog po §-u 301 izvršilnega reda. V tem slučaju torej, če se preodkaz dovoli obenem z rubežem, se je izvršitelj brez informacije izvršenčevega dolžnika odločil in torej vsaj na videz njegove izjave ne potrebuje, oziroma ne mara.

V praksi se sedaj sklepa tako : Ker določa zakon, da je pri predlagani izjavi čakati s preodkaznim sklepom, dokler ne izteče rok za izjavo, zakon s tem torej zahteva, da mora preodkazni sklep slediti ne samo po preteklem izjavnem roku, ampak seveda tudi za predlogom, merečim na izjavo, in če je torej preodkazni sklep že izdan, ni moči pozneje več predlagati izjave po §-u 301 izvrš. reda.¹⁾ Potemtakem bi bil predlog na izjavo takoj izključen, če se izjave ni predlagalo takoj z rubežem, in če se je marveč obenem z rubežem predlagalo preodkaz ter potem dovolitev rubeža in preodkaza izreklo sočasno v enem sklepu. Sploh bi toraj predlog za izjavo bil samo dopusten tako dolgo, dokler se ne izda preodkazni sklep, a pozneje ne več.

Za končno rešitev našega vprašanja je treba preiskati še nekatere zakonove določbe.

Če se je izvršenčeva terjatev izvršitelju preodkazala na mesto plačila, tedaj je po §-u 316 izvrš. r. ta preodkaz enak odplatnemu odstopu terjatve po §§ 1392, 1396, 1397 o. d. z.; izvršitelj postane lastnik preodkazane terjatve in »pro summa concurrente« ga je smatrati plačanim. V tem oziru je torej nastala pravna »confusio«; izvršba je dognana, in vsak daljnji izvršilni čin, torej tudi predlog za izjavo, oziroma nalog izjave po §-u 301 je nedopusten.

Pri preodkazu v poteg je izvršitelj po §-u 308 izvrš. reda samo upravičen namesto izvršenca terjatev izterjati, nima pa nobene razpolagalne pravice glede preodkazane terjatve.

Po §-u 311 se sme izvršitelj, brez prikrajšanja za svojo izvršljivo terjatev in pridobljene rubežne pravice, odreči svojih pravic iz preodkaza v poteg in sicer tako dolgo, dokler izvršenčev dolžnik izvršitelju ni terjatve izplačal in se ni izvršba dognala.

Po §-u 317 izvrš. r. more izvršilno sodišče po predlogu izvršiteljevem namesto preodkaza v poteg odrediti kak drugi način, spraviti terjatev v denar (s prodajo, dražbo) in je v tem slučaju po zaslišanju vseh vdeležencev preodkazni sklep (v poteg) razveljaviti.

¹⁾ Tako sklep okr. sodišča v Marenbergu 15. avgusta 1905, E. 189/5-4.

Proti izgubi stroškov (§ 311, odst. 3) se more torej izvršitelj preodkazu v poteg, predno je dognana izvršba, vsak čas odreči in postaviti postopanje nazaj v tisti položaj, kakor je bil pri dovolitvi rubeža terjatve samega.

Vprašanje je: ali more izvršitelj sedaj zopet predlagati izjavo po §-u 301 — torej še po prvotnem preodkaznem sklepu?

Izvršitelj je svoj prenagljeno predlagani preodkaz v poteg plačal s stroški preodkaznega postopanja, druge prekluzije mu zakon ne nalaga. Ni torej zakonitega zadržka, da bi izvršitelj v tem slučaju ne mogel predlagati, naj se naloži izjavo po §-u 301 izvršenčevemu dolžniku.

Neumann v tem oziru nič posebnega ne omenja. Njegov »System« ima samo opazko, da je moči izjavo po §-u 301 izvrš. r. predlagati tudi pozneje po rubežu pri izvršilnem sodišču (str. 140); v »komentarju« (str. 837) pa zahteva Neumann predlog za izjavo pred odločbo o preodkazu iz razlogov §-a 303, odst. 3, ker je s preodkazom počakati, da izteče rok za izjavo, in mora torej predlog za izjavo priti pred preodkazom, — prav kakor smo v začetku navajali razloge iz prakse. Komentar v »Ger. Halle« k našemu vprašanju nima nobene besede, in istotako ne navaja tudi Fellner-Obmeyer nobenega slučaja.

Pač pa uči Fürstl (v komentarju na str. 614), da predlog za izjavo po §-u 301 izvrš. r. ni vezan na noben rok (in je to izjavo moči predlagati torej tudi po preodkazu). Žal, da Fürstl za svojo trditev ne navaja ničesar iz zakonovega besedila in je sploh ni podprl z razlogi.

Kaki razlogi bi se mogli najti za Fürstlov nauk? Pač razlog, da je izvršitelju čestokrat tudi po preodkazu ali celo prav zaradi preodkaza potrebno poznati pravne odnošaje glede zarubljene in preodkazane terjatve, osobito glede obstoja terjatve, njene odvisnosti od protidajatev, glede kompenzacije ali drugih ugovorov. Stvarno se samoobsebi umeje in po gornjih naših izvajanjih ni dvoma, da je pri tem misliti samo na preodkaz v poteg, kajti s preodkazom namesto plačila je terjatev prešla v izvršiteljevo lastnino. Seveda predlog po §-u 301 ni možen, kadar je izvršba dognana, kar je ravno pri preodkazu terjatve namesto plačila.

In s tem je dopustnost predloga za izjavo omejena na preodkaz v poteg in druge načine, spraviti terjatev v denar

(s prodajo § 318, dražbo § 319, prisilno upravo § 319, zadnji odstavek). V §-u 319 št. 6 izvrš. r. nahajamo določbo, ki izključuje javno dražbo terjatve, ako se ne more za trdno povedati znesek terjatve, ali ne verojetno izkazati njenega obstoja. Ravno v odstranitvev teh dveh nejasnih dejstev je izjava izvršenčevega dolžnika potrebno in največkrat edino uspešno sredstvo.

Kakor že navedeno, se izvršitelj lahko odpove preodkazu v poteg (§ 311) in je pri dovolitvi drugačnega vnovčenja (§ 317, št. 3) preodkaz v poteg razveljaviti, torej posebno tudi če se dovoli, da je terjatev spraviti po javni dražbi v denar. Pri tem pa ni ovire, da se izvršitelj obenem izjavi, da se odreče preodkazu v poteg samemu, in obenem predlaga, naj se terjatev spravi v denar s prodajo, dražbo ali prisilno upravo ter da sočasno predlaga izjavo po §-u 301, ki naj pojasni obstoj in obseg terjatve.

Že golo dejstvo, da se izvršitelj preodkazu v poteg lahko odreče in torej lahko postavi celo izvršbo v položaj, kakršen je bil pred preodkazom, nam je stvaren in formalen dokaz za dopustnost predloga tudi po preodkazu v poteg, kadar je stvarno koristen in potreben.

Smer zakonova je ta, da s pravico do izjave po §-u 301 hoče končno odločitev izvršiteljevo olajšati. In če je zakon dopustil, da si sme izvršitelj še po preodkazu v poteg premisliti in se temu izvršilnemu sredstvu poljubno odreči, in potem zopet predlagati izjavo po §-u 301, tedaj pač ni uvideti stvarnega razloga, zakaj naj bi bil nedopusten predlog za izjavo tudi po preodkazu v poteg sploh, kajti če se izvršenčev dolžnik stvarno izjavi, da terjatev obstoja in v katerem obsegu i. t. d., se s tem lahko pojasni položaj tako, da preodkaz v poteg sam zadostuje in da nadalnje izvršbe več treba ni; lahko se doženejo predpogoji za javno dražbo terjatve in druga potrebna pojasnila.

Dopustnost izjave po §-u 301 tudi po preodkazu v poteg je v smeri zakona. Drugo vprašanje pa je, če je izvršitelju prisoditi stroške posebnega predloga za izjavo. Te stroške bo po zmislu §-a 74 izvrš. r. odkloniti, kajti če izvršitelj glede terjatve ni bil zadostno poučen, bi bil moral predlog staviti obenem s predlogom za rubež, in posebni stroški so nepotrebni.

Dr. Fr. Mohorič.

